

Politikai, társadalmi, közgazdasági, közművelődési és szépirodalmi lap.

AZ E. M. K. E. brassó-, kis- és nagy-küküllőmegyei választmányának hivatalos közlönye.

A brassói és erzsébetvárosi kir. törvényszékek s ezekhez tartozó brassói, fogarasi, hosszufalusi és zernesti, dicső-szentmártoni, erzsébetvárosi, hosszú-aszói, köhalmi, medgyesi, nagy-sinki, segesvári és szent-ágotthai kir. járásbírók hivatalos hirdetője.

MÉGJELNIK HETENKINT HÁROMSZOR: KEDDEN, CSÜTÖRTÖKÖN és SZOMBATON.

SZERKESZTOSEG:

Brassó, Csergeplacz 148 sz., I. emelet, hol a szerkesztő naponként — 5 óra között található. Kis-Küküllőmegyét érdeklő közlemények Gyön-gyóssy István szerkesztőhöz Dicső-Szent-Mártonba küldendők.

Kéziratok vissza nem adtnak.

KIADO-HIVATAL

Alexi könyvnyomdája, Színház-utca 95. szám, hova az előfizetési és hirdetési díjak bérmentve küldendők.

Hirdetések és Nyílt-tér előre fizetendő.

ELŐFIZETESI AR

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve. Egész évre 7 frt, felévre 3 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 80 kr. Külföldre egész évre 20 frank.

HIRDETESEK DIJA:

4 hasábos gármond-sor vagy annak helye 5 kr. (1—10 sor 50 kr.) Nagyobb és többszöri hirdetéseknek kedvezmény. Minden egyes hirdetés után még külön 80 kr. bélyeg-díj fizetendő. Nyílttéri közlemény sora 10 kr.

HIRDETESEK FELVETENEK:

Brassóban a kiadóhivatalban. **Budapestben**, Lang Lipót, Haasenstein és Vogler (Jaulus, Dukes és Mezei, Goldberger A., E.ckstein Bernát **Bécsben**: Daube G. L. és társa Haasenstein és Vogler (Otto Maasz), Schalek Henrik Ooppelik, Alajos, Dukes M.; **Berlinben**: Rudolf Mosses **Frankfurtban**: Daube GbL. Rs társa hirdetés irodájáéan.

A nagy-szebeni program commentálása.

(+) A „Kronstädter Ztg.“ hétfői számában fentebbi czimen több tekintetben figyelemre méltó cikket közöl, melyben sajnálatát fejezi ki a fölött, hogy a míg az államok egymáshoz való viszonyában a tulajdonított nemzeti önértékből származott ellentétek, bár lassan, enyhülnek, addig a kísérletek egy állam nemzetiségei között jobb összhangot létesíteni, nagyrészt kudarcot vallanak, minek példájául a német-cseh kiegyezési kísérletre utal s erről áttér az erdélyi szászoknak nagy-szebeni közgyűlésére, melynek sikere, úgy látszik — bár ezt határozottan nem mondja is ki — a cikk szerzőjét nem elégti ki teljesen, bár némi sikerét maga is vallja.

A magyarokon s szászokon egyaránt áll, hogy minden elkerültesse, mi a kezdeményezett megértést veszélyeztethetné, károsíthatná, s nyomtatékosan újból is kiemeli a cikkiró, hogy ez mindkét fél kötelessége.

Ezután arra utal, hogy a magyar lapoknak a szászok kanyarodásáról (Schwenkung) való minduntalan megemlékezése, oly tény, mely a szászokat elhangolja, annál is inkább, mert a szászok nem ma és nem most ismerték el a magyar állameszmét, hanem tették az mindig, mint azt Meltzl beszámoló beszédjében meggyőzően kiemelte.

Ha azt a szászok a nagyszebeni gyűlésen újból ünnepélyesen elismerték, akkor jogosulatlan s csak félreértésekre vezethet, ha e tény úgy állítatik oda s commentáltatik mintha csak most adták volna be derekukat az által, hogy az állameszmét elismerik, s mintha azzal szembe máig a negatív álláspontját foglalták volna el.

Nem kevésbé sértő a magyar lapokban kifejezésre jutott ama másik insinuatió, mintha

a nagyszebeni gyűlés célja az lett volna, hogy a szász képviselőknek a szabadelvű pártba való belépés tétessék, lehetővé, sőt tán kötele-ségükké.

Ez politikai immoralitás föltételezése a szászoknál, mert azt involválja, mintha ők bizonyos concessiókkal szemben országos képviselőiktől eddigi meggyőződésük megtagadását követelnék.

E felfogás ellen pedig annál határozottabban tiltakozik a cikkiró, mert egy szász képviselő, ki a nagyszebeni program összeállításában lényegesen közreműködött, hasonló elvet hangoztatott, arra utalva, hogy a szász mindig a hatalommal szövetkezett s azért reményli, hogy a szász képviselők elődjek példáját követve, most szintén mindannyian a kormány-pártba fognak belépni!

A cikk szerzője ezzel szemben azt hangoztatja, hogy nem szabad, hogy a szászokat érdek vezérelje, hanem csupán a meggyő-ződés, s utalva a magyar sajtónak elágazó nyilatkozataira, figyelmezteti a szászokat, legye-nek tartózkodók reményeikben, melyeket a nagyszebeni gyűléshez kötnek, legyenek óva-tosak nyilatkozataikban, nehogy a közvélemény a nagy-szebeni határozatok jelentőségét illető provokáló nyilatkozatok által félrevezetessék.

A „Kr. Ztg.“ eme nyilatkozatát majd-nem teljes egészében elfogadjuk s szívesen regi-stráljuk, hisz összefoglalása majdnem telje-sen ugyanazt mondja, a mivel lapunk egyik munkatársa befejezte Filtsch ur „Gazeta“ cik-kére vonatkozó észrevételeit, s ezt valóban örömmel vesszük tudomásul, ebben zálogát látván annak, hogy ama cikk végén kifeje-zett óhajtásunk nem hiu ábránd, hogy meg-valósulhat.

Egy-két észrevételt azonban mégis legyen szabad ez alkalommal tennünk, s ezt tehetjük annál is inkább, mert a magyar sajtó ellen, a

fentebbi cikkben felhozott vádak bennünket legkevésbé sem érnek. Mi regisztráltuk a sze-beni gyűlés határozatait, de tartózkodtunk tőle, hogy azokra bármi észrevételt tegyünk, mert mi azt szász testvéreink kebelbeli ügyének te-kintettük s mint ilyet, respectáltuk.

Nekünk is meggyőződésünk, hogy a szász nép régen magyarnak érzi magát, s ha sok jelenség arra utal, mintha ez nem úgy volna, ennek okát csak abban látjuk, hogy azoknak egy része, kik mint vezérek állnak annak élén s kik a nagy szót vitték, egészen máskép beszéltek, mint a hogy a nép érez és gon-dolkozik, s ez adott ismételt félreértésekre alkalmat.

E vád pedig első sorban sujtja a szász érdekeket képviselő sajtót, mely vajmi gyak-ran tulzott s a valóságnak meg nem felelő előadásával ellenségeskedést és viszályt hintett a nemzet s szász gyermekei közé.

A midőn tisztelt laptársunk a „Kr. Ztg.“ kiméletlenség- és tapintatlansággal vádolja a magyar sajtót, nem tagadhatjuk, hogy némileg igaza van, de valóban szálkát fedez csak fel társa szemében, ha azt ama gerendával hason-lítjuk össze, melyet ő maga vajmi gyakran produkált ugyanily irányban. És talán nem is kell a multa vissza mennünk, alig látunk e tekintetben változást a jelenben.

De azért nem vagyunk s nem leszünk kevésbé jó véleménynyel szász testvéreink tö-megéről, mert mi, kik azok között élünk, igen jól tudjuk, hogy nagy balgaság volna, ha a „Kr. Ztg.“ minden nyilatkozatáért a szászokat akarnók felelőssé tenni, azt a szász közhangu-lat kifejezésének tekinteni.

S ajánljuk laptársunknak, hogy hasonló kritikus szemmel olvassa ő is a magyar lapo-kat, s ne deklarálja mindjárt nemzeti nyilat-kozatnak, s ne bigyeszsze le az ajakát, ha ezen vagy amazon lap vagy lapocska bolond-

A „BRASSÓ“ TÁRCZÁJA.

Leiter Jakob et Comp.

(A „Brassó“ eredeti tárczája.)

Ez a firma bizonyára ismerős a t. közönség előtt; újságolvasó emberek azt is fogják tudni, hogy újabban Clacquehutes Frigyes örökébe ment át, ki-nek főnöksége alatt a kedvező hazai talajon most is, mint hajdanában, a legnagyobb virágzásnak örvend. Munkás-személyzetének száma legió s kezdve a napi journalistika commis voyageur-jein, kiterjed a na-gyobb igényekkel fellépő irodalom legnevesebb ma-tadorjaira is, kik mind nemes buzgalommal vetélked-nek a czég jó hírnevének fentartásán, gondoskodva róla, hogy a jó közönség a mai rideg világ unalmá-i közepette valahogy ki ne fogyjon a kacagni va-lóbból.

A következőkben a jeles czég saját gyűjtésű pro-ductumaiból szándékozom egyet-mást bemutatni, meg lévő győződve, hogy az illető liferánsok, ha e „la-pocska“ a sors különös szeszélyéből valahogy kezeikbe téved, nem fognak ártatlan soraimban gonosz csip-keést látni. Hisz, mint tudjuk, az öreg Homeros sem volt mindig ébren, azért még sem állítja senki, hogy nonában szenvedett. Igaz, hogy ez a betegség az ő idejében még nem is volt feltalálva . . .

Leggyakoribb ez a szellemi bóbiskolás a hirlap-irodalom munkásainál; de leginkább menthető is. Ott ül a szegény journalista éjfél táján íróasztalánál egy fáradtságos nap izgalmaiktól megtépelt idegekkel

s míg polgártársai horkolnak, neki a frissen érkezett telegrammot kell betűznie, hogy a horkoló polgár-társ reggeli kávéjával együtt szürcsölhesse a legújabb híreket.

Szegénynek szemei merednek, agya kóvályog s míg sorait papírra veti, bólitngat akkorákat, mint egy jóra való eperfa lombja. Csuda-e aztán, ha más-nap a világ Tusnádról keltezve kapja a hírt, hogy a szomszéd Szeő-Demeteren megülték Kölesey-émlékét, vagy arról értesül, hogy a czár parancsára Pétervár-B r a s s ó-Helsingfors között kabel összeköttetést léte-sítettek? [Hisz állítólag magával az öreg Csengerivel esett meg annak idejében, hogy a szerkesztői asztalnál félálomban vette egy német lapnak a spanyol forradalmi eseményekre vonatkozó eme sürgönyét; „Als Köni-gin Isabella Madrid verliess, richtete sie die folgenden Worte an den kommandierenden General: „Marschall, ich übergebe Madrid in Ihre Hut!“ s a sürgöny végső passusa másnap a következő fordításban jelent meg: „Tábornagy ur! Leteszem az ön kalapjába Madridot!“

A külföld hirlapírói ebben a tekintetben egy hajszállal sem különbek a mieinknél. Csak nemrég járta be a világot egy álhir az ifju spanyol király haláláról s honnan eredt az egész? Hát a „Kölnische Zeitung“ buzgó párisi levelezője hirt adott XII. Al-phons kedves kutyájának kimultáról: „H und Alphons XII. gestorben“. Kölnben a „Hund“-ot „Kind“-nek olvasták s harmadnapra egész Németország a kis spanyol király haláláról beszélt.

Érdekesebbek már a tudományos világban pro-dukált leiteriadák, melyekért természetesen a fele-lősség is nagyobb s valóságos szerencséről beszélhet szerzőjük, ha sikerül ily esetben a kritika zápora elől a „tollhiba“ eresze alá huzódnia. Csakhogy ez nem megy mindig; a kocsintás, sajna, legtöbb esetben nagyon is világos s az író kérelhetetlenül ki van szolgáltatva sorsának. Vagy mivel védhetné pl. a „Philologiai Közlöny“ egyik bírálója következő mondatát: A „höhere Tochter“, „a magasabb szár-mazású leány, kényes“. (1886. évf.) Persze nem tudta az illető ur, hogy Németországon a felsőbb leányis-kolat végzett kisasszonykakat nevezik tréfásan, „hö-her Tochter“-nek s magyarázott a gyengébbek ked-véért oly kifejezést, melylyel maga sem volt tisz-tában.

Nem kevésbé furcsa, midőn egy másik tuda-mányos folyóirat a „Tanáregyesületi Közlöny“ hasáb-jain egyik előkelő tanügyi kapacitásunk egy a fran-czia tanügyi viszonyokat ismertető cikkében az „école des langues orientales“-ról beszél, mely szerinte Vi-vantesban létezik (1889. évf.) Ennek a fül nem hal-lotta Vivantes helynévnek a titka az, hogy az illető intézet czime eredetiben: École des langues orienta-les vivantes“ vagyis az élő keleti nyelvek isko-lája“. Ugy-e bár, szinte hihetetlen, pedig nem is na-gyon régi sítés. Már jóval korábban esett meg egyik érdemes vállalatunkon, Gyulai „Olesó könyvtár“-án, hogy Taine „L'idéal dans l'art“-jának egy egyébként is meglehetősen hig levő fordításában ezt a kifejezést:

ságot vagy tapintatlanságot követ el, s ne tegye azt még akkor sem, ha ilyesmi egy különben komoly lapon esik is meg. Az öreg Homer is szundikált néha s a „Kr. Ztg.“-on is megesezt, hogy Buenos-Ayrest Brasiliában gondolta, s forradalmat költött, a hol nem volt.

Annak erőteljes hangsúlyozását, hogy a a szászok nem érdekpolitikát csinálnak, hanem csupán meggyőződés által vezéreltetik magukat, igazán jól esett hallanunk. E nyilatkozat s az ellenkező elleni határozott tiltakozás valóban jól esett. A cikk szerzője elég objectív, elismerni, hogy nem mindig volt ez így, ez őszinte vallomást is jól esett hallanunk, s a multban elkövetett hibák beismerése a jobb utra térésnek első föltétele.

E lap meggyőződésből a szabadelvűpártnak, ma a kormánypártnak elveit képviseli, de határozottan kijelentjük, hogy bármi szívesen látjuk is szász testvéreinket, ama zászló körül csoportosulni, melyet magunk szolgálunk, irántuk való érzelmeinket legkevésbé sem fogja zavarni, ha akár gr. Apponyi, akár Irányi körül csoportosulnak; ez igazán meggyőződés, vagy a mi véleményünk szerint talán kissé az értelemnek is dolga. Magyar zászlót lobogtat mindhárom országgyűlési párt vezére, csak e körül kell sorakozniok, de ne kényszerből, nem azért, mert érdekük parancsolja, hanem azért, mert szívök vonzza őket oda.

Egyelőre azonban, úgy látszik, mintha amaz ujoncz nyomában járnának, ki besoroztatása után megkérdeztevének akar-e katona lenni, fanyar mosolylyal felelte: „Ha kell, szívesen.“

Külföld.

Crispi f. hó 26-án kiadott miniszteri rendelete, melylyel az olasz irredenta áskálódásai ellen mondja ki hatalmas vetőjét s melylyel újból a hármasszövetséghez való hűségének fényes jelét adta, nem maradt csak irott malaszt. A f. hó 27-iki római táviratok szerint még a rendelet megjelenése napján oszlaita fel a rendőrség az „Oberdank“ és „Barsanti“ egyesületeket Pisában, az „Oberdank“ egyleteket Pistójában, Anconában, Sinigagliában és Chiaravaleban, az „Oberdank“ és „Barsanti“ egyleteket Fabriában és hat más „Oberdank“ és „Barsanti“ egyletet Ravenna tartományban. A nevezett egyesületek helyiségeiben egyidejűleg házmotózást tartottak.

Más részről a hármasszövetség ellenségei a német császár oroszországi kitűnő fogadtatásából, miután többé el nem tagadhatják, igyekeznek éket faragni, mely e gyűlölt szövetséget szétfeszíthetné, vagy legalább lazíthatná. Nevezetesen azt emelik ki nagy képpel, hogy Caprivi a legnagyobb orosz rendjelet kapta s hogy Vilmos császár is az első osztályú vörös sasrendjelt adományozta Ob r u e c s e v tábornok-

nak, az orosz vezérkar főnökének. Valóban csodálatos ez urak kitartása.

A sok keserű tapasztalat után, melyet a francziák legujabban az orosz barátsággal tettek, némi okulásra vall a „Justice“ egy újabb felszólalása, melyben rosszalja a franczia lapok támadásait Olaszország ellen s ajánlja nekik, hogy udvariasabb hangon írjanak, egyuttal felszólítja a franczia kormányt, hogy Umberto király üdvözlésére Speziába hajórajt küldjön.

Közép-Amerikából új harczias híreknek nézhetünk eléje. Mexicói telegrammok szerint Ezeta tábornok megtagadta a békeszerződés aláírását. A guatemalai csapatok parancsot kaptak az előnyomulásra San-Salvador ellen. A diplomatiái testület az ellenségeskedések elhalasztását kérte; a kitűzött határidő 27-én járt le. Tehát újra megindulhat a kakasviadal.

NAPI HIREK.

A király adományai. A király ő Felsege a szent-ágothai r. kath. hitközségnek 250, a balászeri, szárazberekai és a reszegei gör. kath. hitközségnek 100—100, a hadad-győrteleki gör. kath. hitközségnek 80 frtot adományozott templom- és iskolaépítési czélokra. A budapesti kövezősegédek „István vértanu“ czimű betegsegélyző és temetkezési egyletének 80 frtot adott ő Felsege.

Esküvő. Paul V. József ur, lapunk főszerzője, ma vezette oltárhoz Schikatanz Katalin k. a-t.

Rendőri hír. Verekedés. Tegnapelőtt este Dénes Sándor Fekete-utczában fekvő koresmájában több cipész- és szabó-segéd között véres verekedés támadt, a melynél négyen könnyen megsérültek.

Elveszett dohánytárca. Tegnapelőtt este 8 és 9 óra közt az Árvaház-utczából a „Warte“-ig vezető uton egy ezüst dohány-tárca monogrammal elveszett. A becsületes megtaláló kéri, hogy e tárgyat a városkapitányságnak átadja.

Egy kis statistika. A dr. Körösi József vetése alatt álló nemzetközi középponti statisztikai hivatal Budapesten kiadta 1889-iki jelentését 29 magyarországi, 9 kelet-európai s két afrikai város halálozási viszonyaira vonatkozólag. E kimutatás szerint Brassó halálozási viszonyai általánosságban nagyon kedvezőknek mondhatók. Ha az 1000 lakosra eső halálozások számát vesszük tekintetbe, ez Brassóban az itt elhalt idegeneket is beszámítva 22.5. Brassó e tekintetben az említett városok közt a harmadik helyet foglalja el. Kedvezőbb a halálozások száma Székes-Fehérvárott: 20.6 és Sopronban 22.2. A többi városokban a halálozások száma következő: Budapest 29.4. Szeged 24.5. Szabadka 31.1. Debreczen 27.4. Pozsony 32.9. Kecskemét 26.4. Arad 31.4. Temesvár 32.7. Kassa 28.1. Csaba 33.1. N.-Várad 39.6. Kolozsvár 36.5. Miskolcz 33.9. Kun-Félegyháza 35.0. Nyiregyháza 38.2. Győr 28.3. Bécs 24.2. Prága 27.5. Triest 25.4. Krakko

30.3. Pétervár 28.3. Odessa 26. Serajevo 39.2. Bukarest 26. Cairó 48.7. Alexandria 40.2.

Ha az egy év alatti gyermekek halálozási viszonyait vesszük szemügyre, ugy Brassóban a lefolyt évben 100 halottra 24.36 gyermekhalál esik. A magyarországi városok között Brassó e tekintetben második helyen áll, csak Sopron viszonyai kedvezőbbek, ott a gyermekhalálozások száma 23.73. Budapesten 27.85. Szegeden 32.59. Debreczenben 46.11. Pozsony-29.69. Nagyváradon 33.79. Kolozsvárott 28.83. Czegeleden 38.47. Miskolczon 39.68. Bécsben 26.62. Prágában 22.75. Triestben 24.71. Pétervárott 27.19. Odessában 31.96. Bukarestben 29.90. Serajevóban 21.39. Cairóban 35.66. Alexandriában 35.45.

A fertőző betegségek s általuk okozott halálesetek számát illetőleg különösen a diphteritis, typhus és tuberkulosis jönnek tekintetbe. 10.000 lakos közül dipht.-ben elhalt Brassóban 4.19. A többi városokban: Budapest 13.91. Pozsony 10.38. Debreczen 4.77. Nagyvárad 8.09. Kolozsvár 7.10. Bécs 1.09. Prága 3.36. Pétervár 2.43. Bukarest 1.69. Cairó 4.41. Alexandria 1.60.

Typhus halálozás esett Brassóban 10.000 lakosra 2.90. Budapesten 8.52. Debreczenben 4.59. Pozsonyban 2.04. Czegeleden 12.27. Nagyváradon 5.09. Kolozsvárott 5.48. Bécsben 1.27. Prágában 3.59. Triestben 1.58. Szerajevóban 11.85. Pétervárott 2.43. Bukarestben 5.68. Cairoban 28.23. Alexandriában 18.28.

Végül 10.000 lakos közül tuberkulosisban elhalt Brassóban 31.29. Budapesten 53.99. Szegeden 46.39. Debreczenben 32.85. Pozsonyban 58.40. Temesvárott 63.68. Kassán 56.77. Nagyváradon 47.36. Csabán 59.25. Kolozsvárott 45.16. Miskolczon 32.92. Kun-Félegyházán 119.53 (!) Győrött 50.22. Bécsben 53.95. Prágában 53.45. Krakóban 59.2. Serajevóban 61.86. Pétervárott 42.55. Bukarestben 27.77. Cairoban 137.94. Alexandriában 77.96.

A brassó-háromszéki h. é. vasút fővonala egyrésztnek múltan rendőri bejárása Dobiecky Sándor főfelügyelő elnökle mellett eszközöltetett. A m. kir. államvasutak képviselőjében Langér Bódog üzletvezető főfelügyelő és Fellner Lajos mérnök vettek részt. A bejárás megtörténte után Dobiecky főfelügyelő ur a kiágazó vágány használatát a Bertalan állomásig bezárólag építő anyagok szállítására a keresk. miniszter ur ő nmltsága nevében engedélyezte.

Élő madarak kiállítása. Ez ügyben a következő felhívást vettük: A II-ik nemzetközi ornithologiai congressus jövő évben Budapesten lesz megtartva, s a congressusnak magyarországi bizottsága elhatározta, hogy ez alkalommal élő madár kiállítást is rendez; óhajtatása lévén a külföldi természettudósoknak Magyarország ornizát élő példányokban is bemutatni. E czélt azouban csak úgy érhetjük el sikeresen, ha hazánk összes madárkedvelői is hozzájárulnak, kiállításunkat teljessé, nagyszabásúvá tenni segítenek. Kérjük tehát mindazokat, kik bármiféle ritkább, vagy általánosabb fajú madarak birtokában vannak, s azokat hajlandók a kiállítás tartamára átengedni, szí-

„Edith au cou de cygne“ vagyis „a hattyunyaku Edith“ így tolmácsolta egy elég jónevű írónk: „A hattyu nyakába kapaszkodó Edith“. A ki nem hiszi nézzen utána. De nem kímélte a fatum tudományosa kadémiánkat sem. Népszerű kiadványainak egyik kötetében, mely Nisard tanulmányainak fordítását tartalmazza egy kiváló költőnk tollából, azt a mondatot találtam: „Elovesta a levelet és több izben átölelte a leirást, felkiáltva örömeiben: „Erasmus!“ Hogy az „embrasser“ szó „ölelni“ mellett még azt is jelentheti „osokolni“, arról a fordítónak, úgy látszik, nem volt tudomása s így született meg az „átölelt leírás“. Ugyancsak az akadémia említett vállalatában jelent meg egy ismertebb aesthetikusunktól Carlyle „Franczia forradalmának“ fordítása, mely Franciaországot, talán kárpótlásul az elvesztett Elzászért, egy új területtel t. i. „Marine megyével“ gazdagította. Tudvalevő, hogy az eredeti illető helyén „département de marine“ áll, mi „tengerészeti osztályt“ jelent s a fordítót egyszerűen a „département“ szó vezette félre.

Tárczánk szűk kerete nem engedi, hogy a tudományos irodalom e nemű különlegességeire bővebben kiterjesszünk. A bemutatott példák, úgy hiszem, eléggé bizonyítják, hogy az „errare humanum est“ örök igazság marad, s befejezésül csupán még a belletristika terén tett böngészetünk pár gyöngyét óhajtuk közszemlére kitenni, annak igazolásul, hogy egy másik deák mondást, mely szerint „multa licent... poetis“ nálunk sokszor meglehetősen szószerinti értelemben szokták venni.

Nem időzünk sokáig Spielhagen „Qui si sana“-jának klasszikus fordításánál, melyet egy sokszor emlegetett fiatal írónk eszközölt s Szarvas Gábor a tavalyi „Nyelvőr“ hasábjain oly alaposan agyonütött. Csak azok kedvéért, kik e cikket esetleg nem olvasták, említjük fel, hogy ez irodalmunkban mind ez ideig páratlan műfordítás a következő passusokkal is dicsekszik: „Bertram igenlőleg válaszolt“ (Bertram stutzte). „Egy kártya játszma alkalmával ő vele együtt sétáltunk a liget felé“ (Auf einer Landpartie wandelte ich mit ihr durch einen Hain). „Meg kell bocsájtanod, ha most így félig-meddig felöltözve úgy nézek ki, mintha inas volnék. (Ihr müsst entschuldigen, wenn ich erst zum Diner erscheine). „Ez egy borzasztó asszony“ (Das ist ein furchtbares item). Sapienti sat!

Sokan fognak emlékezni még olvasóim közül a „Fővárosi Lapok“ szinte egy legendává lett műfordítására is, melyben valami német románcz kezdő sorait: „Elfen tanzen im Grase“, a fordító jónak látta így tolmácsolni: „Tizenegyen tánczolnak a füben; de sehol nem láttam még felróva egyik különben jeles műfordítónknak, ki irodalmunkat többek közt Göthe dalainak fordításával ajándékozta meg, következő tizenhárompróbás leiteriádáját. A „Wandelnde Glocke“ azon részlete, midőn az ijedségből felocsudott füeska észreveszi, hogy a harang nem jön utána s felkiált:

„Die Glocke, Glocke tönt nicht mehr,

Die Mutter hat gefackelt.“

az ő fordításában így hangzik:

„Bing, bang, elhallgat a harang,

Az anya ámul bámul.“

Hogy mért ámul-bámul az anya, ki ott sincs e jelenetnél, valóságos lélektani problema, de az már legkevésbé sem problematicus, hogy fordító a „fackeln“ (füllenteni) szót nem értette. Igaz, hogy az irodalmi nyelvet felölél szótárakban nincs is meg lévén provincialismus.

Nehogy egyik elterjedt éleczlapunk szerkesztője, ki most említett költőnk s műfordítónkkal különös előszeretettel foglalkozik, kedvet kapjon ez adat felhasználására, végezzük listánkat egyik ifjúkori bünével, melyet Freiligrath halálakor követett el, lefordítva ennek „Wär ich im Bann von Mekkas Thoren“ czimű gyönyörű költeményét. E félig dal, félig eírás, melyben a költő a kelet utáni sovárgásának oly megragadó kifejezést ad, a czimbéli serral kezdődik, melyet fordítója úgy tolmácsolt: „Volnék Mekkából kiátkozva!“ pedig eredetije ép az ellenkezőjét jelenti. Majd pár strófával alább:

„Nomaden sind ja meine Hörer,

Zu deren Geist die Wildniss spricht.“

Magyarul: „Hallgatóim szilaj nomádok,

Lelkőkre csak a vadság hathat.“

Minthogy az én t. olvasóim nem szilaj nomádok, ideje lesz befejeznem e közleményt, megválva a Claquéhutes czégtől. Tollforgató urak és hölgyek, az ég óvjon benneteket, nehogy valaha üzleti összekötésbe jöjjetek vele!

B.

veskedjenek erről legkésőbb az év végéig nyilatkozni pontosan megjelölve, milyen fajú s hány példány madarat bocsáthatnak a kiállítási bizottság ideiglenes rendelkezésére. Azon reményben, hogy felhívásunk a tudomány minden őszinte barátjánál visszhangra talál, s kinek módjában van, kérelmünket nem hagyja figyelmen kívül: bizalommal várjuk a bejelentéseket a kitűzött határidőre, mert eleve tájékoztatást kell nyernünk a kiállítandó madarak fajáról és számáról. Minden bejelentést kérünk Budapestre, az állatkert igazgatóságához intézni.

Budapesten. 1890. augusztus 15-én.

Sérák Károly s. k.

az állatkert igazgatója, mint az élő madár-kiállítási bizottság elnöke.

A magyar fegyvergyár sorsa. A fegyvergyár igazgatóságának legutóbbi nyilatkozata óta a külföldi lapok különféle találgatásokba bocsátkoznak a vállalat jövőjére nézve. Magától értetik, hogy az ügyek mai állása közt szó sem lehet arról, hogy az igazgatóság véglegesen határozzon, ezt a közgyűlésnek kell fenntartani, melyet a társaság szeptember végén tart meg. Az igazgatóság azon van, hogy a vállalatot a bukástól megmentse, s azért ma s a következő napokban Berlinben fontos tanácskozásokat folytatnak, melyekben a magyar fegyvergyár, az unió-bank, a berlini Handelsgesellschaft s a Loewe-féle társaság képviselői vesznek részt. A tanácskozás célja elsősorban az, hogy a magyar fegyvergyár és a Loewe-féle társaság közt fennálló vtszonyt tisztázzák; továbbá, hogy valami módot találjanak a magyar fegyvergyár működésének biztosabb mederbe való terelésére. A fegyvergyárat ugyanis, mint Berlinből jelentik, minden kívánalomnak megfelelő nagy számszám-gyárrá akarják átalakítani. Ezt az eszmét állítólag Loewe Izidor vetette föl, ki késznek nyilatkozott arra, hogy mindazokat a gépeket, melyek csak fegyverek gyártására alkalmasak, visszaveszi, a szerszámok gyártására szükségeseket pedig rövid idő alatt szállítani fogja.

Leégett Tokaj. Tokaj borzasztó tűzvésznek lett áldozata. A tűz a fő-utcában, Funk kereskedő házában ütött ki s a dühöngő forgószél következtében csakhamar lángtengerben uszott a szűk fő-utca. A vész óriási gyorsasággal terjedt, úgy, hogy egy óra múlva az egész város lángban állott. Mentésről szó sem lehetett; férfiak, asszonyok, gyermekek kezeit tördelve szaladtak az utcákra, kétségbeesetten segítségért kiabálva. A vasuti állomás közelében fekvő 40—50 ház kivételével az egész város leégett. Szegény Tokaj. Világhírű szőlőhegyüket már elpusztította a filoxera, most csekély mezőgazdaságuk eredménye s az egész város lettek hamuvá. A lakosságnak többé nincs sem kenyere, sem hajléka.

Tizenégy éves gvilkos. Uj-Aradon, mint lapunknak írják, egy 14 éves fiu megölte nála két esztendővel idősebb pajtását, ki dnyelopáson érte. Rávetette magát a nála jóval nagyobb fiura és fojtogatni kezdte s mint hogy így nem birt áldozatával, szülei lakásába rohant s onnét hosszú konyhakéssel visszatérve, ezt teljes erővel a fiu mellébe döfte. A szerencsétlen gyermek pár percetzel később kiszenvedett.

Szerelmi dráma. Tragikus eset történt Tirol egyik kies nyaralóhelyén, Kühtalban. Mátéfy János uhlanus hadnagy agyonlőtte Grosz József építőmester Hilda nevű leányát s azután önmagát. A hadnagy Meránban ismerkedett meg a vagyonos, feltűnő szépségű leánnyal s nőül akarta venni. Az apa azonban kereken elutasította. Mátéfy nyomon követte az utazgató családot. Sőt egy izben meg is szöktette a lányt, de az apa rájuk akadt s leányát hazavitte. De hasztalan tartotta a legszigorubb felügyelet alatt, az ifju szerelmesek módját ejtették az összejövételnek s egy ilyen találkozás alkalmával következett be a katasztrófa.

T a n ü g y.

ÉRTESÍTÉS.

A brassói magyar kir. állami elemi és polgári iskolákba a felvétel szeptember 1-ső és 2-dik napján történik. A polg. leányiskolában ugyanezen napokon tartatnak a fölvételi és javító vizsgálatok.

Minden tanulónak beiratása azon iskola helyiségében eszközöltetik, a mely intézetbe lép az illető tanuló.

1. A polg. leányiskola 1-ső osztályába szabályszerűen csak oly tanuló léphet be;

a) ki legalább 9-ik évét betöltötte;

b) kinek az elemi iskola IV. osztálya számára kiszabott tantárgyakban elegendő jártassága van s

ebbeli ismereteit vagy elemi iskolai bizonyítvánnyal vagy fölvételi vizsgálat után igazolja.

2. A polg. iskolába lépő tanuló, bármely nemzetiséghez tartozik, köteles a magyar nyelvet is tudni annyira, hogy a törvény által ezen iskolában elrendelt magyar nyelvi oktatásban fennakadás nélkül részt vehessen.

3. A polg. leányiskola bármely osztályába bevehető minden oly tanuló, ki koránál fogva az általa kijelölt osztályba beillik és az azon osztályban megkívántató előkészültségről vizsgálat után bizonyítást tesz.

4. A fölvételi vizsgálat díjmentes.

5. A polg. leányiskola IV. osztályából átléphet a tanuló a felsőbb leányiskola V. osztályába, ha a francia nyelvből külön fölvételi vizsgát tesz.

6. A polg. leányiskola 4. osztályát jó sikerrel bevégzett növendék fölvételi vizsga letétele mellett fölvehető az elemi tanítónőképzőbe, ha 14 évet betöltötte.

Az elemi iskolákba az első himlőoltást, a polg. iskolába pedig az újraoltást igazoló bizonyítvány bemutatása alapján vétetnek fel a tanulók.

Tandij az elemi iskolákban 2 frt, a polgári iskolában 5 frt. A szegénységüket kimutató növendékek tandijt nem fizetnek. Fölvételi díj címén az iskolai könyvtár javára az elemi iskolánál 25 krt, a polgári iskolánál 50 krt fizet minden tanuló. A dijak a beiratás alkalmával fizetendők.

Brassó, 1890. aug. hó. Az igazgatóság.

A tanév a nagyszombati m. k. főgymnasiumban 1890. szept. 1-én kezdődik.

Azon tanuló, ki az első osztályba akar felvételt, szülei vagy azok megbízottjai kíséretében jelenik meg aug. 28. és szept. 3-a között az igazgatóságnál s születési- vagy keresztlevelel 9. éve betöltését igazolja, 4. elemi iskolai bizonyítványát előmutatja, vagy ennek hiányában felvételi vizsgálatot tesz.

60 tanulóval több az I. osztályba fel nem vehető; 12 évesnél idősebb tanuló fölvétele fölött a tanári testület határoz. Ismétlő sem vehető fel többé ugyanazon osztályba. Ennélfogva felszólítatnak a helybeli szülők, hogy fiok vngy gyámoltjuk fölvételét legkésőbb szept. 1-ig eszközöljék.

A beoltás, esetleg újraoltás beigazolandó.

Más nyilvános gymnasiumból jövő tanulók bizonyítványukkal kimutatni tartoznak, hogy a megelőző osztályt legalább elégséges sikerrel végezték.

Azon tanulók, kik nyilvános reál- vagy polgári iskolából akarnak e gymnasiumba átlépni, kötelesek az elhagyott iskola és ezen gymnasium tantervbéli különbözetére vonatkozó fölvételi vizsgálatot tenni Ezen, valamint az említett fölvételi vizsgálat dija 10 frt.

A gymnasium V. osztályába lépő tanuló szülője vagy gyámja köteles kijelenteni, vajjon a tanuló a görög nyelvet vagy a törvénytábla pótló tárgyakat fogja-e tanulni.

Minden tanuló 3 frtnyi fölvételi díjat, ifjusági könyvtárra 30 krt., segélyalapra meg énektanításért 50—50 krt. fizet; az évi értesítvény dija 70 kr. Ezen dijak alól fölmentésnek nincsen helye. Az évi tandij 24 frt., mely két részletben is fizethető. Vagyontalan szülőknek jól tanuló fiai hatóságilag kiállított s egy évnél nem régiebb szegénységi bizonyítvány alapján ez alól fölmenthetők.

A fölvételi vizsgálatok aug. 28-tól szept. 3-ig, a javítókat pedig, valamint a pótlók is augusztus 31-én folynak.

Nem idevaló tanulók csak az igazgatóság helybenhagyásával fogadhatnak szállást, szükség esetén az igazgatóság ad e tekintetben utbaigazítást.

M. kir. államfőgymnasiumi igazgatóság.

Irodalom.

Turista-kalauz.

E napokban jelent meg dr. Mysz Ede brassói orvos és ismeretes turista „Tourn-Weiser” című munkája, melyet úgy a brassói kiránduló közönség, mint és főleg az idegen turista igaz örömmel üdvözölhet.

Általán ismeretes, hogy Brassó páratlanul szép környéke nyaranta sok száz idegen tartózkodó helyül szolgál, nemkülönben hogy a német-osztrák Alpes-egylet számos tagja kiváló előszeretettel keresi föl a barcasági hegységek impozáns és természeti bájában változatos csoportjait. Mindezek eleddig csak részben élvezhették vidékünk szépségeit, a mennyiben az „Erdélyi Kárpát-egylet” helybeli fiókja

nem adhat minden idegen turista mellé járatos és értelmes vezetőt, magára hagyatva pedig alig képes az ember a rendelkezésére álló idő keretén belül oly megfelelő uti tervet készíteni, hogy vidékünk összes érdekességeit olcsón és kényelmesen megtekinthesse. Tény, hogy a Keresztény-havas (Schuler) minden oldalról könnyen megközelíthető s a „Kárpát-egylet” jól jelzett utai a merőben idegen turistának is biztos kalauzai, ám a Nagykő-havas, Bucsecs, Csukás, Királykő stb. már távolabb esvén a helybeli osztály működési helyétől, nincsenek annyira megjárva, még kevésbé jelezve s az idegen turista gyakran csak nagy pénzáldozat és idővesztés árán ismerheti meg azokat.

Eme nehézségeknek elejét venni van hivatva dr. Mysz ur „turista-kalauz“-a, mely a bevezető részben megszívelendő utmutatást ad hegységeink eddig megjelent ismertetéseiről, a kirándulások segédeszközéről (kocsi, ellátás, ruházat s egyéb felszerelés), az esetleg remélhető éjjeli szállásról, vezetőkr, lovak, utlevél stb. felől. A következő részben átnézetesen vannak egybeállítva mindazon kirándulások, melyek Brassó góczponttal a környéken eszközölhetők s az egyes utvonalak turistikai nevezetességei is kellőképp ismertetvék; a munka főcélja azonban mindig az marad, hogy az utvonalak megválasztása s a kirándulás mikénti eszközzése dolgában reális tanácsokat szolgáljon, Hogy e tanácsok közvetlen tapasztalaton alapszanak, azt mondanunk is fölsőleges.

A harmadik részben a munka folyamán jelzett összes kirándulások időtartama van feltüntetve; így p. megmondja a szerző, hogy ha a Honterus-gerinczen át akarjuk a Keresztény-havas csucsat fölkeresni, arra 6 $\frac{1}{2}$ órára, illetve vissza Brassóig 11 $\frac{1}{4}$ órára van szükségünk s ez idegen és helybeli turistára nézve egyaránt kellemes utmutatás, annál inkább, mert hiszen az egyes utrészetek időtartama is fel van tüntetve. Nem szándékozunk a munka érdeméből levonni, mert hosszú s méltánylást érdemlő tapasztalat eredménye; de mégis úgy véljük, hogy a feltüntetett utvonalak időtartama kissé tulságosra van szabva, mi által a mi turista-képességünk az idegen turista előtt némiképp kétes világitásban tűnhetik föl. Nem találjuk továbbá a Keresztény-havas utjai között ama legrövidebb s legkedvesebbet, mely a Salamon kőnél kezdődik és sárga jelzéssel a mészárosok rétjén keresztül a fehérre jelzett Rütli-utba torkollik.

Végül megjegyezzük még, hogy a munka becese határozottan emelkednék, ha a feltüntetett utvonalak nem csak időtartam, hanem távolság szerint is megvolnának adva, mert hiszen az idő szerinti beosztás nagyon problematikus értékű, a mennyiben némely turista pl. 5—6 óra alatt megy a Keresztény-havas csucsára egy másik pedig ugyanazon az uton haladva, talán csak félannyi időt igényel, s így az idegen a távolság szerinti kijelölésnek nagyobb hasznát venné.

A „turista-kalauz” a barcasági hegyek átnézetes — noha kissé tömören tartott — térképével van ellátva, melynek vésete, igaz, csinosabb is lehetne.

Melegen ajánljuk a jelzett hasznos könyvecskét turistáink figyelmébe. Ára 85 kr, kapható Albrecht A. helybeli könyvárusnál.

Közgazdaság.

Hirdetmény

a filoxerás szőlőknek a gyérítő eljárás után való fentartásához szükséges szénkének, fecskendő készülékek és szénkének tartányok mily módon való beszerzésére vonatkozólag.

I. A szénkének ára:

a) a turói gyárban, — Trencsén vármegye, vasutállomás Zsolna, — métermázsánként 15 frt;

b) az állami szénkénegraktárakban métermázsánként 15 frt;

c) a bizományi raktárakban ezen 15 frtnyi áron felül a raktárkezelő hatóság vagy testület, az utolsó vasutállomástól a raktárhelyiségig való tengelyfuvar költségének fedezése fejében és raktárkezelési díj címén bizonyos mérsékelt pótlilletéket vethet ki, mely a szénkének árához hozzászámítható.

II. A fecskendők ára:

A szénkénegező fecskendők ez idő szerint két-féle szerkezetben kaphatók:

a) a franciaországi (Vermorel-féle) Excelsior-kezelékek, az eddigi 30 frtnyi ár helyett darabonként 25 forintjával;

b) hazai gyártmányu (Muschinek-féle) Hungaria-fecskendők, darabonként 30 frtjával.

Ez utóbbi fecskendők, az alább felsorolt állami és bizományi raktárakon kívül az ellőállító Muschinek

János géplakatosnál is rendelhető (Budapest, II., kápás-utca 17).

Már most megjegyztetik, hogy úgy az állami, valamint a bizományi raktárak a közvetlenül Franciaországból hozatott, illetőleg a nevezett géplakatos által előállított fecskendő készülékeket csak addig fogják raktáron tartani, míg a m. kir. államvasutak gépgyára ezen fecskendő készülékek gyártását meg nem kezdi. Azon időponttól fogva, midőn e fecskendők az államvasuti gépgyárban fognak előállítatni, — mi előreláthatólag a folyó év őszén fog bekövetkezni s miről a közönség annak idején hirdmény útján értesített fog, — az állami és a bizományi raktárak csakis nevezett gépgyárból származó fecskendőköt fognak raktáron tartani.

Az államvasuti gépgyárban előállítandó készülékek szintén a fent megállapított áron, t. i. az „Excelsior” szerkezetűek 25 frtjával, a „Hungaria” szerkezetűek pedig 30 frtjával fognak áruba bocsáttatni.

A kettő közti öt forint árkülönbséget, az utóbb jelzett szabadalmazott szerkezetű fecskendőkért a szabadalom tulajdonosának fizetendő öt forint szabadalmi díj okozza.

Mejegyztetik végül, hogy az államvasutak gépgyára azon időponttól kezdve, midőn a szénkéreg fecskendő készülékek gyártását megindítja, egyszerűen az elromlott készülékek javítását is el fogja vállalni.

(Folytatása következik.)

Hetivásár. A tegnapi hetivásár jónak volt mondható.

A gabonapiacson az árak következőkép alakultak: Buza 6— frt, rozs 4— frt, zab 2.70 frt, árpa 3.80 frt, kukorica 4.— frt, lencse 7.— frt, paszuly 3.50 frt, asszuszilva 8.— frt, borsó 5.— forint.

A baromfi-vásár árai a következők voltak: Csirke drb.-ként 60 kr, liba darabja 1.60 frt, réceze darabként 50 kr, pulyka darabja 2.20 frt, malacz 3 frt. Tojás 11 drb. 20 kr.

A husárak a lefolyt héten következőkép alakultak: Sertéshus 44 kr, marhahus 40 kr, borjúhús 36—40 kr, zsir 60 kr, faggyu 23 kr, olvasztott faggyu 29 kr.

Vonatindulások. a) Budapest felé: vegyesvonal reg. 4 óra; gyorsvonal délután 2 óra 43 perczkor; személyvonal este 10 óra 32 perczkor, b. Bukarest felé: személyvonal 5 óra 30 perczkor reggel; gyorsvonal d. u. 2 óra 33 perczkor; vegyesvonal 9 ó. 48 perczkor d. e. Vonatérkezések a) Budapest felől: személyvonal reggel 5 óra 20 perczkor; gyorsvonal d. u. 2 óra 23 perczkor; vegyesvonal este 10 óra 31 perczkor; b) Bukarest felől; gyorsvonal d. u. 2 óra 13 perczkor; személyvonal 10 óra 5 perczkor este; vegyesvonal 5 óra 50 perczkor délután; pénteken reggel 7 óra 23 perczkor különvonal érkezik Predeálról.

Brassói piaczi árak.

— Az első erdélyi bank jelentése. —

Brassó, 1890. augusztus hó 30-án.

Román papirpénz à 20 frank	8.85	vétel 8.90	eladás
ezüstpénz à 20	8.80	8.85	
Napoleon'or (aranypénz)	8.90	8.96	
Török lira	10.25	10.30	
Arany	5.28	5.32	
Orosz papirrubel	135.—	136.—	

A szerkesztésért felelős:

Dr. Vajna Gábor.

Társszerkesztő:

Kis-Küküllöm. részéről: Gyöngyössi István (D.-Szt.-Márton)

Laptulajdonos: Harmath Lajos.

Kiadó: Alexi könyvnyomdája

Magas kereset!

Ügyes személyek, kik szabad idejüket jutalmazólag akarják felhasználni, hogy solid képvisélet által napoként **5—10 forintot** keres-hessenek, kéretnek címöket a jelenlegi foglalkozásuk megjelölésével »Verdienst« felirat alatt **Danneberg J.** hirdetési irodájához, Bécs, I. Kumpfgasse 7., benyújtani.

(265) 2—4

HIRDETMEÉNYEK.

Kereset.

Egy bankintézet keres mindenütt egyéneket, törvényileg engedélyezett sorsjegyek részletfizetés melletti eladására. Igen előnyös jutalék föltételek.

Ajánlatok B. J. jegy alatt

Goldberger A. V. hirdetési irodájához, Budapest, váci-utca 9. (259) sz. intézendők. 6—6

HIRDETÉSEK

felvételnek

a kiadó-hivatalban.

Regaleváltság kötvény birtokosait

ezennel tisztelettel értesitem, hogy

1. A regaleváltság kötvényeit,
2. Az ezekre szóló utalványokat,
3. A még nem utalványozott, de a magas miniszterium által helybenhagyott egységeket a legjobb ár mellett megveszem, vagy azokra mérsékelt kamat mellett a legmagasabb előleget adom.

Vidéki takarékpénztári részvényeket,

Bankrészvényeket, állampapírokat, sorsjegyeket, részvényeket, betétjegyeket, zálogjegyeket a legmagasabb árak mellett veszek és legjutányosabban eladok. Kivánságra teljes titoktartás mellett e papírokra mérsékelt kamat mellett legmagasabb pénzelőleg is nyerhető.

Keresek

tisztességes — bármily rangu vagy rendű egyéneket — kik sorsjegyeknek részletfizetés mellett való eladásával foglalkozni óhajtanak.

LEGMAGASABB JUTALÉK

és

FIX FIZETÉS

biztosítottak.

Pénzbetétek

kamatoztatása!

Alulírott bankház elfogad **PÉNZBETÉTEKET,** melyek után

5⁰ kamatot

fizet.

A betétek előleges felmondás nélkül bármikor visszafizettetnek.

LÖRY J. BANKHÁZA,

Budapest, Hatvani-utca 17. szám.

(258) 5—10

Alapított 1876-ban.

Alapított 1876-ban.

ÜZLET-ÁTVÉTEL!

Van szerencsém az igen tisztelt helyi és utazó közönségnek tudomására hozni, hogy a számos és ujonnan berendezett szobákkal megnagyobbított

„EUROPA” SZÁLLODÁT

a jövő szeptember hó 1-én át fogom venni.

A legjobb igyekezettel fogok oda törekedni, hogy az igen tisztelt közönség igényeit pontosan és olcsón elégíthessem ki.

Különösen felhívom a figyelmet teljesen frissen felszerelt izletes konyhámra, saját, kitünő minőségű hegyaljai, olcsó asztali és ó-boraimra.

Brassó, 1890. augusztus 28-án.

Kiváló tisztelettel

Weisz Ede,

bérlő.

(269) 2—3